YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
7 päivänä marraskuuta 1996 *

Asiassa C-126/94,

jonka Tribunal d'instance du 12e arrondissement de Paris on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Société Cadi Surgelés,

Société Sofrigu,

Société Sofroi ja

Société Sofriber

vastaan

Ministre des Finances ja

Directeur général des douanes,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimukseksi muutetun ETY:n perustamissopimuksen 9, 12 ja 113 artiklan sekä 227 artiklan 2 kohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit C. Gulmann, D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet ja M. Wathelet,

julkisasiamies: G. Tesauro,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Cadi Surgelés ym., edustajanaan asianajaja Mireille Abensour-Gibert, Pariisi,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Edwige Belliard ja saman osaston virkamies Isabelle Latournarie,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään johtava oikeudellinen neuvonantaja Richard Wainwright ja oikeudellisessa yksikössä työskentelevä kansallinen virkamies Jean-Francis Pasquier,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Cadi Surgelés'n ym., edustajanaan Mireille Abensour-Gibert; Ranskan hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston tehtävään määrätty Anne de Bourgoing, ja komission, asiamiehinään Richard Wainwright ja Jean-Francis Pasquier, 11.1.1996 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.2.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal d'instance du 12e arrondissement de Paris on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 27.1.1994 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.5.1994, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla neljä ennakkoratkaisukysymystä EY:n perustamissopimukseksi muutetun ETY:n perustamissopimuksen 9, 12 ja 113 artiklan sekä 227 artiklan 2 kohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa kantajina ovat ranskalaiset yhtiöt Cadi Surgelés, Sofrigu, Sofroi ja Sofriber (jäljempänä kantajat), joiden kotipaikka on Ranskan merentakaisissa departementeissa, ja vastaajina Ministre de l'Économie, des Finances et du Budget (Ranskan talous- ja valtionvarainministeri) ja Directeur général des douanes (tulliylijohtaja).

3 Kantajat ovat tuoneet useiden vuosien ajan merentakaisiin departementteihin (jäljempänä DOM) tavaroita muilta Ranskan alueilta, muista yhteisön jäsenvaltioista ja kolmansista maista. Tuotaessa tavaroita DOM:eihin tulliviranomaiset ovat

vaatineet tuojaa maksamaan niin kutsuttua meriveroa (octroi de mer) ja lisätullia (droit additionnel).

4 Yhteisen tullitariffin tultua voimaan 1.7.1968 meriveroksi kutsuttua veroa kannettiin DOM:eissa kaikesta tavaroiden tuonnista 19.3.1946 annetun lain nro 46-451 nojalla.

5 Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan asian tapahtuma-aikana kaikista DOM:eihin tuoduista tavaroista kannettiin niiden tuonnin perusteella 2.8.1984 annetun lain nro 84-747 (jäljempänä vuoden 1984 laki) mukaisesti vero, jota myös kutsuttiin meriveroksi ja jota kannettiin kulutusverona. Veron määräytymisperusteena oli tavaroiden tullausarvo siinä DOM:eihin kuuluvassa paikassa, johon tavara oli tuotu. Vuoden 1984 laissa DOM:eille annettiin myös mahdollisuus ottaa samoilla edellytyksillä käyttöön kannettava lisätulli, jonka verokannaksi määriteltiin yksi prosentti.

6 Kantajat katsoivat, että sekä merivero että lisätulli olivat perustamissopimuksen vastaisia, minkä vuoksi ne nostivat 11.12.1991 Tribunal d'instance du 12^{e} arrondissement de Paris'ssa kanteen perusteettomasti kannettujen verojen palauttamiseksi.

7 On syytä muistuttaa, että asiassa C-163/90, Legros ym., 16.7.1992 antamassaan tuomiossa (Kok. 1992, s. I-4625), joka koski meriveron kantamista vuoden 1984 lain mukaisesti, yhteisöjen tuomioistuin totesi, että sellaista veroa, jota jäsenvaltio kantaa toisesta jäsenvaltiosta tuoduista tavaroista niiden tullausarvon perusteella sen vuoksi, että tavarat tuodaan tietylle tämän jäsenvaltion alueelle, on pidettävä tuontitulleja vaikutukseltaan vastaavana maksuna siitä huolimatta, että veroa kannetaan myös sellaisista tavaroista, jotka tuodaan tälle alueelle saman jäsenvaltion toiselta alueelta.

8 Asiassa Legros annetun tuomion mukaisesti kansallinen tuomioistuin velvoitti 27.1.1994 tulliviranomaiset palauttamaan kantajien maksamat meriverot ja lisätullit, siltä osin kuin niitä oli kannettu toisesta jäsenvaltiosta tuotavista tavaroista. Kantajat olivat kuitenkin vaatineet myös niiden verojen palauttamista, jotka ne olivat maksaneet DOM:eihin muilta Ranskan alueilta ja kolmansista maista tuoduista tuotteista. Tämän vuoksi kansallinen tuomioistuin lykkäsi asian käsittelyä ja esitti yhteisöjen tuomioistuimelle neljä ennakkoratkaisukysymystä.

9 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti lykkäsi kyseisen asian käsittelyä 4.5.1994 tekemällään päätöksellä työjärjestyksen 82 a artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti siihen asti, kun yhdistetyissä asioissa C-363/93, C-407/93, C-408/93, C-409/93, C-410/93 ja C-411/93, Lancry ym., annettiin tuomio 9.8.1994 (Kok. 1994, s. I-3957).

10 Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että meriveron kaltaista veroa, jota jäsenvaltio kantaa kaikista jäsenvaltion tietylle alueelle tuotavista tuotteista, on pidettävä tuontitullia vaikutukseltaan vastaavana maksuna paitsi silloin, kun sitä kannetaan muista jäsenvaltioista tälle alueelle tuoduista tavaroista, myös silloin, kun sitä kannetaan tämän jäsenvaltion toiselta alueelta tälle alueelle tuoduista tavaroista.

11 Tämän tuomion julistamisen jälkeen kansallinen tuomioistuin peruutti 5.1.1995 tekemällään päätöksellä, joka saapui yhteisöjen tuomioistuimeen 27.1.1995, kolme ensimmäistä ennakkoratkaisukysymystä, muttei sitä vastoin viimeistä kysymystä, joka on seuraava:

Onko perustamissopimuksessa määrättyä syrjintäkiellon periaatetta tulkittava siten, että sen vastaisena on pidettävä sitä, että jäsenvaltio kantaa vaikutukseltaan vastaavana maksuna pidettävää sisäistä veroa tavaroista, jotka tuodaan sellaisista

kolmansista maista, joiden kanssa yhteisöllä ei ole tätä koskevaa erityistä sopimusta, siitä huolimatta, että näistä samoista kolmansista maista peräisin olevista tavaroista, jotka tuodaan toisista jäsenvaltioista, ei kanneta kyseistä veroa?

Jos vastaus tähän kysymykseen on kieltävä, eikö tällaisen veron kantamista yhdessä jäsenvaltiossa ole pidettävä sellaisena erilaisena kohteluna, joka voi vaarantaa eri jäsenvaltioiden taloudellisten toimijoiden yhdenvertaisuuden, aiheuttaa vääristymiä tai vahingoittaa yhteismarkkinoiden perustaa?

12 Näillä kysymyksillä kansallinen tuomioistuin kysyy, onko perustamissopimuksen vastaisena pidettävä sitä, että jäsenvaltio kantaa sellaisista kolmansista maista, joiden kanssa yhteisöllä ei ole tätä koskevaa erityistä sopimusta, peräisin olevista tavaroista meriveron ja lisätullin kaltaisia, tulleja vaikutukseltaan vastaavia maksuja.

13 Perustamissopimuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan yhteisön perustana on tulliliitto, joka käsittää kaiken tavaroiden kaupan. Tämän tulliliiton osana on kielto kantaa vienti- ja tuontitulleja ja kaikkia niitä vaikutukseltaan vastaavia maksuja jäsenvaltioiden välillä sekä yhteisen tullitariffin toteuttaminen kolmansien maiden kanssa käytävässä kaupassa.

14 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisellä tullitariffilla on tarkoitus yhdenmukaistaa ne tullit, joita kannetaan yhteisön rajoilla kolmansista maista tuotavista tavaroista, jotta vältettäisiin yhteisön sisäisen vapaan liikkuvuuden tai kilpailuolosuhteiden vääristyminen (yhdistetyt asiat 37/73 ja 38/73, Diamantarbeiders, tuomio 13.12.1973, Kok. 1973, s. 1609, 9 kohta).

15 Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Diamantarbeiders annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin korosti, että vaikka siinä perustamissopimuksen jaksossa, joka koskee yhteisen tullitariffin toteuttamista (18—29 artikla), ei mainita "tulleja vaikutukseltaan vastaavia maksuja", toisin kuin siinä perustamissopimuksen jaksossa, joka koskee jäsenvaltioiden välisten tullien poistamista (12—17 artikla), tämän maininnan puuttuminen ei merkitse sitä, että vaikutukseltaan tällaisten maksujen tai verojen kantaminen olisi edelleen sallittua, tai varsinkaan sitä, että niitä voitaisiin ottaa käyttöön (10 kohta).

16 Yhteisen tullitariffin käyttöönottamisen osalta yhteisöjen tuomioistuin totesi, että yhteisestä tullitariffista 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 950/68 (EYVL L 172, s. 1) ei säädetä nimenomaisesti muiden verojen tai maksujen kuin varsinaisten tullien poistamisesta tai yhdenmukaistamisesta. Se katsoi kuitenkin asetuksen tarkoituksesta johtuvan, että asetuksella kielletään jäsenvaltioita muuttamasta yhteisen tullitariffin mukaista suojelun tasoa tullien lisäksi kannettavilla maksuilla tai veroilla (13 kohta).

17 Samassa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi lisäksi, että yhteisen kauppapolitiikan perustana olevien yhtenäisten periaatteiden määrittely (perustamissopimuksen 113 artiklan 1 kohta) — samoin kuin yhteinen tullitariffi itse — edellyttää kolmansien maiden kanssa käytävään kauppaan vaikuttavien kansallisten verotuksellisten ja kaupallisten erojen poistamista (16 kohta).

18 Tämän vuoksi yhteisöjen tuomioistuin totesi, että jäsenvaltiot eivät saa 1.7.1968 lähtien ottaa yksipuolisesti käyttöön uusia tullinluontoisia veroja tai maksuja, joita kannetaan suoraan kolmansista maista tuotavista tuotteista, eivätkä ne saa korottaa jo voimassa olevia tällaisia veroja tai maksuja (22 kohta).

19 Edellä esitetyn mukaisesti jäsenvaltiot eivät saa ottaa yhteisön oikeudessa säädettyjen tullien lisäksi yksipuolisesti käyttöön vastaavia kansallisia veroja tai maksuja, koska muuten yhteisön sääntely menettäisi välttämättömän yhtenäisyytensä (asia C-125/94, Aprile, tuomio 5.10.1995, Kok. 1995, s. I-2919, 35 kohta).

20 Toisin on niiden tulleja vaikutukseltaan vastaavina pidettävien verojen tai maksujen osalta, jotka olivat voimassa silloin, kun yhteinen tullitariffi tuli voimaan 1.7.1968. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Diamantarbeiders antamassaan tuomiossa, että yhteisen kauppapolitiikan käyttöönottamisen vuoksi kaikki kolmansien maiden kanssa käytävään kauppaan vaikuttavat kansalliset verotukselliset ja kaupalliset erot on poistettava (23 kohta), se totesi samalla, että näiden vähentäminen tai poistaminen edellyttää yhteisön toimenpiteitä ja on siksi yhteisön toimielinten tehtävänä (24 ja 25 kohta).

21 Jäsenvaltioille tunnustettu mahdollisuus pitää suhteessa kolmansiin maihin voimassa vaikutukseltaan tulleja vastaavina pidettäviä veroja tai maksuja, jotka olivat voimassa 1.7.1968, on poikkeus yhteisellä tullitariffilla ja yhteisellä kauppapolitiikalla tarkoitetuista yhteisistä periaatteista. Siksi tätä poikkeusmahdollisuutta on tulkittava suppeasti.

22 Siten on katsottava, että ainoastaan sellaista veroa tai maksua, joka on sen olennaiset piirteet huomioon ottaen sama kuin 1.7.1968 voimassa ollut vero tai maksu, voidaan pitää tuolloin voimassa olleena.

23 Jotta kansallinen tuomioistuin voisi määritellä, onko riidanalaista veroa pidettävä 1.7.1968 voimassa olleena, sen on verrattava riidanalaista veroa koskevia säännöksiä niihin, joita sovellettiin 1.7.1968. Tässä vertailussa on otettava huomioon kaikki veron ominaispiirteet ja erityisesti sen nimitys, vero-objekti, veron peruste, soveltamisedellytykset, verovelvolliset ja veron tuoton käyttäminen.

24 Tältä osin on todettava, että veron tai maksun pitämistä 1.7.1968 voimassa olleena ei estä pelkästään se, että hallinnollisten uudelleenjärjestelyjen vuoksi verosta tai maksusta vastuussa oleva viranomainen on vaihtunut.

25 Toisaalta veroa tai maksua ei voida pitää 1.7.1968 voimassa olleena pelkästään sen vuoksi, että — kuten kyseisellä meriverolla — sillä on sama nimitys kuin jo vuonna 1968 kannetulla verolla tai maksulla.

26 Käsiteltävänä olevassa asiassa kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida muun muassa kyseisen lainsäädännön muutosten merkitys ja erityisesti se, mikä merkitys on vuoden 1984 lailla tehdyillä muutoksilla, joissa vero luonnehdittiin oletettavasti ensimmäistä kertaa kulutusveroksi, jota kannetaan siltä, joka myy tavaran kulutettavaksi, kun taas aikaisemmin kysymys oli DOM:eissa sovellettavasta verosta, josta säädettiin "yleisen tullitariffin käyttöönottamisesta" annetussa laissa (11.1.1892 annettu laki).

27 Jos kansallinen tuomioistuin katsoo, että riidanalainen vero oli voimassa 1.7.1968, sen tehtävänä on tutkia, onko veroa korotettu tämän jälkeen. Yhdistetyissä asioissa Diamantarbeiders annetun tuomion perusteella nimittäin pieninkin 1.7.1968 jälkeinen korotus on yhteisön oikeuden vastainen.

28 Meriveroksi kutsutun veron osalta niistä kansallisista oikeussäännöistä, jotka Ranskan hallitus on toimittanut yhteisöjen tuomioistuimelle, ilmenee, että vuoden 1968 jälkeen veroa on korotettu kaikissa DOM:eissa useissa tuoteryhmissä ja erityisesti lihan, oluen, alkoholin ja autojen osalta. Siten jokaisen verollisen tuotteen osalta on verrattava nykyään kannettavaa, riidanalaista veroa ja sitä veroa, joka olisi kannettu saman tavaran arvon perusteella soveltaen 1.7.1968 voimassa olleita säännöksiä. Mahdollista erotusta on pidettävä perustamissopimuksen vastaisena.

29 Lisätullin osalta on todettava, että se on perustamissopimuksen vastainen siitä riippumatta, pidetäänkö sitä pelkästään meriveron korotuksena vai uutena verona.

30 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että perustamissopimuksen vastaisena on pidettävä sitä, että jäsenvaltio kantaa sellaista tullia tai sitä vaikutukseltaan vastaavaa maksua, jonka jäsenvaltio on yksipuolisesti ottanut käyttöön sen jälkeen, kun yhteinen tullitariffi oli 1.7.1968 tullut voimaan, tuotteista, jotka tuodaan suoraan sellaisista kolmansista maista, joiden kanssa yhteisöllä ei ole tätä koskevaa erityistä sopimusta. Perustamissopimuksen vastaisena ei sitä vastoin ole pidettävä sellaisen tuontitullia vaikutukseltaan vastaavan maksun kantamista, jonka on kaikki sen olennaiset piirteet huomioon ottaen katsottava olleen voimassa jo 1.7.1968, edellyttäen, että kyseisen veron tai maksun määrää ei ole nostettu. Jos tätä määrää on nostettu, ainoastaan kyseistä korotusta on pidettävä perustamissopimuksen vastaisena.

Tämän tuomion ajalliset vaikutukset

31 Ranskan hallitus on vaatinut yhteisöjen tuomioistuinta rajoittamaan tämän tuomion ajallisia vaikutuksia, jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että sellaiset verot, jotka ovat kysymyksessä kansallisen tuomioistuimen käsittelemässä asiassa, ovat perustamissopimuksen vastaisia.

32 Tältä osin on todettava, että edellä mainitussa asiassa Legros ym. antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että oikeusvarmuutta koskevien pakottavien syiden vuoksi tuontitulleja vaikutukseltaan vastaavia maksuja koskeviin perustamissopimuksen määräyksiin ei voida perustaa sellaisia vaatimuksia, joilla vaaditaan ennen kyseisen tuomion julistamista (16.7.1992) maksettujen meriveron kaltaisten verojen palauttamista, paitsi jos tätä koskeva kanne on nostettu tai vastaava vaatimus on esitetty ennen kyseistä päivää.

33 Samasta syystä on todettava, että tulleja ja niitä vaikutukseltaan vastaavia maksuja koskeviin perustamissopimuksen määräyksiin ei voida perustaa vaatimuksia niiden määrien palauttamisesta, jotka on kannettu lisätullina ennen 16.7.1992 sellaisista kolmansista maista, joiden kanssa yhteisöllä ei ole tätä koskevaa erityistä sopimusta, tuotavista tavaroista, paitsi jos tätä koskeva kanne on nostettu tai vastaava

vaatimus on esitetty ennen kyseistä päivää. Tämä koskee myös tällaisista tavaroista ennen tätä päivää meriverona kannettuja määriä, jos niiden kantaminen todetaan tätä tuomiota soveltaen lainvastaiseksi.

34 Sitä vastoin 16.7.1992 jälkeen Ranskan hallitus ei voinut enää edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Diamantarbeiders ja asioissa Legros ym. annetut tuomiot huomioon ottaen perustellusti olettaa, että lisätullin ja meriveron — joko kokonaisuudessaan siinä tapauksessa, että sitä pidetään uutena verona, tai korotusten osalta siinä tapauksessa, että sitä pidetään 1.7.1968 voimassa olleena verona — kantaminen sellaisista kolmansista maista, joiden kanssa yhteisöllä ei ole tätä koskevaa erityistä sopimusta, tuotavista tavaroista oli yhteisön oikeuden mukaista.

Oikeudenkäyntikulut

35 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Ranskan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Tribunal d'instance du 12e arrondissement de Paris'n 27.1.1994 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

1) EY:n perustamissopimukseksi muutetun ETY:n perustamissopimuksen vastaisena on pidettävä sitä, että jäsenvaltio kantaa sellaista tullia tai sitä

vaikutukseltaan vastaavaa maksua, jonka jäsenvaltio on yksipuolisesti ottanut käyttöön 1.7.1968 jälkeen, tuotteista, jotka tuodaan suoraan sellaisista kolmansista maista, joiden kanssa yhteisöllä ei ole tätä koskevaa erityistä sopimusta. Perustamissopimuksen vastaisena ei sitä vastoin ole pidettävä sellaisen tuontitullia vaikutukseltaan vastaavan maksun kantamista, jonka on sen olennaiset piirteet huomioon ottaen katsottava olleen voimassa jo 1.7.1968, edellyttäen, että kyseisen veron tai maksun määrää ei ole nostettu. Jos tätä määrää on nostettu, ainoastaan kyseistä korotusta on pidettävä perustamissopimuksen vastaisena.

2) **Tulleja ja niitä vaikutukseltaan vastaavia maksuja koskeviin perustamissopimuksen määräyksiin ei voida perustaa vaatimuksia niiden määrien palauttamisesta, jotka on kannettu lisätullina ennen 16.7.1992 sellaisista kolmansista maista, joiden kanssa yhteisöllä ei ole tätä koskevaa erityistä sopimusta, tuotavista tavaroista, paitsi jos tätä koskeva kanne on nostettu tai vastaava vaatimus on esitetty ennen kyseistä päivää. Tämä koskee myös tällaisista tavaroista ennen tätä päivää meriverona kannettuja määriä, jos niiden kantaminen todetaan tätä tuomiota soveltaen lainvastaiseksi.**

Moitinho de Almeida Gulmann Edward

Puissochet Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä marraskuuta 1996.

R. Grass J. C. Moitinho de Almeida

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja